

**Maryna Potetiueva, Doctor of Economic Sciences,
Associate Professor**
*Head of the Office JSC «Ukrainian railways»
Kyiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-269-2-9>

**COMPONENT SECURITY
THE STATE DEFENSE CAPABILITY**

**СКЛАДОВІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ**

На сьогоднішнім основним законом, що встановлює засади оборони України, а також повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, обов'язки підприємств, установ, організацій, посадових осіб, права та обов'язки громадян України у сфері оборони є закон «Про оборону України». Стаття 2 закону визначає, що оборона України базується на готовності та здатності органів державної влади, усіх ланок воєнної організації України, органів місцевого самоврядування, єдиної системи цивільного захисту, національної економіки до переведення, за необхідності, з мирного на воєнний стан та відсічі збройній агресії, ліквідації збройного конфлікту, а також готовності населення і території держави до оборони [1].

Україна підтримуватиме такий рівень обороноздатності, який, одночасно з повним використанням можливостей щодо мирного врегулювання міждержавних суперечностей, відповідатиме рівню воєнних загроз та водночас забезпечуватиме воєнно-стратегічний паритет у регіоні [2].

Необхідно зазначити, що безпосередньо підвищення рівня обороноздатності держави та її оборонної безпеки відбувається на основі використання політико-дипломатичних і військових можливостей, хоча опосередковано на їх рівень впливає весь

зовнішньополітичний потенціал, що являє собою це сукупність відображених у міжнародно-правових актах держави політико-дипломатичних, військових та інших можливостей, які виникають на основі співробітництва з іншими державами (міжнародними і регіональними організаціями) та можуть бути задіяні для забезпечення її обороноздатності.

Обороздатність держави залежить від характеру і масштабів реальних і потенційних військових загроз; входження країни в міжнародне співробітництво з метою колективної безпеки і спільної оборони; військового потенціалу, матеріальних і духовних можливостей країни, її економічного, науково-технічного розвитку та наявності людських ресурсів; соціальної і міжнаціональної єдності суспільства і морально-психологічної готовності населення до захисту держави; здатності політичного і військового керівництва ефективно використовувати наявні можливості.

Оснoву обороноздатності держави становить бойовий потенціал збройних сил: їх здатність попередити збройний напад на країну, а в разі агресії – відбити його і завдати агресору поразки. Бойовий потенціал збройних сил визначається кількістю і якістю військ (сил), рівнем їх бойової готовності [3, с. 36].

Характер державної військової політики, рівень розвитку і підготовки збройних сил, стан інфраструктури території держави як можливих театрів військових дій, сили і засоби цивільної оборони, ефективність заходів щодо забезпечення живучості економіки – все це впливає на обороноздатність держави. У зв'язку з цим обороноздатність держави визначається її мобілізаційними можливостями, складом і бойовими можливостями збройних сил, кількістю і якістю озброєнь, морально-духовним настроєм населення.

До основних заходів щодо забезпечення обороноздатності держави належать:

– оцінка військових загроз та прогнозування військово-політичної ситуації;

- розробка військової доктрини та політики, концепції розвитку збройних сил;
- розвиток збройних сил та підтримання їх в необхідній готовності;
- планування застосування збройних сил з урахуванням різних варіантів (сценаріїв) започаткування та ведення війни;
- розвиток військової науки з урахуванням створення для цього необхідної науково-технічної і технологічної бази;
- мобілізаційна підготовка органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, території та населення країни;
- раціональне створення запасів матеріальних цінностей в державних та мобілізаційних резервах;
- реалізація заходів цивільної та територіальної оборони.

З урахуванням нормативних документів щодо забезпечення обороноздатності держави виділяють наступні рівні обороноздатності:

1) ідеальний рівень обороноздатності (у сучасному світі може розглядатись лише в теорії) – здатність забезпечити стримування суб'єктів зовнішніх воєнних небезпек від застосування воєнної сили, а у разі її застосування – повний захист (кордонів, території, населення, об'єктів тощо) від засобів ураження з боку держави-агресора (збройного угруповання іншої держави, коаліції держав);

2) життєвонеобхідний рівень обороноздатності – здатність забезпечити відсіч агресії з боку суб'єктів зовнішніх воєнних небезпек та зовнішніх воєнних загроз при матеріальних збитках, екологічних та людських втратах, які суттєво не впливають на існування нації та держави;

3) необхідний рівень обороноздатності – здатність забезпечити відсіч агресії з боку суб'єктів зовнішньої воєнної небезпеки та зовнішньої воєнної загрози при матеріальних збитках, екологічних та людських втратах, які не ставлять під загрозу існування нації і держави [4].

Отже, ключовим пріоритетом політики національної безпеки є забезпечення готовності держави, її економіки і суспільства до оборони та відбиття зовнішньої агресії у будь-яких формах і проявах, підвищення рівня обороноздатності держави.

Література:

1. Про оборону України : Закон України від 06 груд. 1991 р. № 1932-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Военної доктрини України» : Указ Президента України від 24 вер. 2015 р. № 555/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.
3. Манилов В.Л. Национальная безопасность: ценности, интересы и цели. *Военная мысль*. 1995. № 6. С. 29–40.
4. Потетюева М.В. Концептуальні основи забезпечення обороноздатності держави. *Eurasian Union of Scientists Евразийский союз ученых (ЕСУ)*. 2020. № 4 (73). Ч. 7. С. 67–70.